

‘Ook daarover ben ik optimistisch’

Dekenrede 2006

Deken Els Unger sprak op het Jaarcongres over beroepsethiek, marktwerking, diversiteit en kwaliteit: ‘Anders dan tot twee jaar geleden ziet de Orde het nu als kerntaak om kwaliteit en kwaliteitszorg te bevorderen’.

Dia's vertoond tijdens de dekenrede

Dames en heren, collega's en confrères, vandaag bent u voor het eerst op het jaarcongres van de Nederlandse Orde van Advocaten. 53 keer heeft de Orde een jaarvergadering of Ordevergadering gehouden, maar dit is ons eerste jaarcongres. Omdat de Orde zich ontwikkelt, met zijn tijd meegaat. Niet langer is gekozen voor de beslotenheid van een ledenvergadering, maar voor de openheid van een congres.

Dat is geen kunstmatige nieuwlichterij, maar een logische stap in een geleidelijke ontwikkeling. Op de jaarvergadering werd al jaren niet meer vergaderd, laat staan iets besloten. Al lang bestaat het programma uit speeches en forumdiscussies, afgewisseld met entertainment. En debatten, zoals vorig jaar in Leeuwarden, ter lering en vermaak. Wij hebben dus al jaren een congresprogramma. Vanaf nu nóemen we het ook congres.

OPTIMISTISCH

Het jaarcongres heeft als titel gekregen: ‘De advocatuur, daar zit muziek in!’ Een optimistische titel. We zijn kennelijk verder dan een jaar geleden. Want toen heette onze bijeenkomst ‘Advocatuur op drift’. In mijn dekenrede heb ik toen ontwikkelingen genoemd die de advocatuur bedreigen. En voorstellen gedaan om die bedreigingen het hoofd te bieden.

Over mijn voorstellen is veel discussie ontstaan. Dat was ook de bedoeling. Meer en heftiger is gedebatteerd over de standpun-

ten van de Algemene Raad in verband met het werk van de Commissie Advocatuur. Een kritische brief van lokale deken, een ingelaste dekenvergadering en twee extra vergaderingen met het College van Afgevaardigden waren nodig om tot een breed gedragen visie te komen. Het debat is dus vruchtbaar geweest. De gezamenlijke visie is neergelegd in onze reactie op het rapport van de Commissie Advocatuur. Deze reactie heeft de Algemene Raad eind juni kenbaar gemaakt aan de Minister van Justitie. Voor zover wij weten is onze reactie met instemming ontvangen op het departement. Wij kijken reikhalzend uit naar het kabinetsstandpunt.

Er is dus reden optimistisch te zijn over het vervolg op het rapport-Van Wijmen. Maar daarvoor zijn meer redenen. Want de ontwikkelingen in de advocatuur zijn veelbelovend. Ik denk daarbij aan het volgende:

- de aandacht voor beroepsethiek en integriteit neemt toe;
- er is meer marktwerking en concurrentie;
- we krijgen oog voor diversiteit;
- en kwaliteit staat centraal.

Al deze ontwikkelingen zie ik als kansen. Als hoopgevend voor de positie van de advocatuur. Ik licht dit graag toe.

BEROEPSETHIEK EN INTEGRITEIT

De aandacht voor beroepsethiek en integriteit van advocaten neemt toe. Zowel intern binnen de beroepsgroep als extern van zogenoemde ketenpartners. Er is de Orde veel aan gelegen om in eigen huis ondubbelzinnige normen te stellen. Recente voorbeelden daarvan zijn de verduidelijking en aanscherping van de Gedragsregels 7 en 10, betreffende het omgaan met tegenstrijdige belangen en informatieverstrekking aan de media. In het kader van integriteit past ook de grote aandacht voor naleving van de Wid en de Wet MOT in de balie.

Ook van buiten wordt de balie aangesproken

op haar beroepsethiek, bijvoorbeeld op de verplichting om te handelen conform onze kernwaarden. De Commissie Advocatuur heeft aanbevolen om die kernwaarden op te nemen in de Advocatenwet. De Orde vindt dat een uitstekend idee. Laat voor iedereen duidelijk zijn waar advocaten voor staan: voor integere, deskundige, vertrouwelijke en partijdige belangenbehartiging, uitgevoerd vanuit een onafhankelijke positie.

Voor de onafhankelijkheid van advocaten is meer dan voorheen onderwerp van gesprek. Onafhankelijkheid van de tegenpartij, de overheid en de eigen cliënt. Critici menen dat het laatste erodeert onder invloed van de commercie. Advocaten zouden steeds meer *hired guns* zijn, bereid alles te doen wat de klant vraagt. Het is zeker zo dat klantgerichtheid, *client care*, steeds belangrijker

wordt. Maar dat betekent niet dat advocaten massaal hun onafhankelijkheid verliezen. In de beroepsopleiding, in specialisatieverenigingen en in zaakbesprekingen op kantoren staat beroepsethiek vast op de agenda.

Steeds meer kantoren sluiten zich aan bij de klachten- en geschillenregeling advocatuur. Een eigen kantoorklachtenregeling bevordert integere beroepsuitoefening. De Algemene Raad vindt het tijd worden dat alle kantoren zo'n klachtenregeling hebben. Als een cliënt klaagt over uw declaratiegedrag, zien we graag dat het kantoor dit oplost zodat de tuchtrechter meer ruimte krijgt voor de principiële zaken. Het advocatentuchtrecht is immers het sluitstuk van de bewaking van de beroepsethiek en integriteit.

De Commissie Advocatuur heeft voorgesteld het tuchtrecht nader te onderzoeken, om tot hervormingen te komen in het belang van de consument. Met dat voorstel is de Orde het eens. Maar wij willen daarop niet wachten. De Algemene Raad wil proactief met het tuchtrecht aan de slag. Dat wil zeggen in overleg met alle betrokkenen zelf voorstellen doen voor verbetering van het tuchtrecht en voor versterking en professionalisering van het toezicht op advocaten. Met steekwoorden als toegankelijkheid, uniformering en transparantie. Tot zover een eerste belangrijke tendens.

MARKTWERKING EN CONCURRENTIE

De focus op beroepsethiek, op de rechtsstatelijke positie van de advocaat, kan prima samengaan met een marktgerichte benadering. Ook daarover ben ik optimistisch.

Meer marktwerking en concurrentie zie ik als positieve ontwikkeling. Geen beroepsgroep is zo explosief gegroeid als de advocatuur. Van 2000 advocaten in 1970 tot 14.000 nu. In 35 jaar een verzevenvoudiging! Die groei bewijst dat er geen belemmeringen zijn om toe te treden tot de advocatuur, afgezien van het wettelijk vereiste van een voltooid rechtenstudie. Daardoor is er in Nederland voldoende aanbod van advocaten.

In de woorden van de Commissie Advocatuur: 'In het algemeen is er voor rechtzoekenden een effectieve toegang tot de rechtsbedeling.' In mijn eigen woorden: vrijwel elke rechtzoekende, particulier of bedrijf, weet redelijk gemakkelijk een advocaat te vinden.

Een kritische brief van lokale deken, een dekenvergadering en twee Collegevergaderingen resulteerden in de visie: een vruchtbaar debat dus

Bovendien bestaat binnen de verschillende segmenten van de advocatuur een gezonde concurrentie. Of het nu gaat om strafpleiters, advocaten ondernemingsrecht of echtscheidingsbemiddelaars. De concurrentie is de laatste tien à vijftien jaar alleen maar gegroeid. De cliënt heeft dus een ruime keuze.

Maar ook de concurrentie tussen advocaten en andere juridische dienstverleners is groot, macro-economisch bezien. Als we kijken naar de totale jaaromzet van alle juridische dienstverleners in Nederland, heeft het overgrote deel daarvan betrekking op rechtsgebieden of werkzaamheden waarvoor geen monopolie geldt.

Op die gebieden zijn dan ook verschillende soorten dienstverleners actief. In het ondernemingsrecht opereren advocaten naast notarissen en consultants van accountantskantoren. In fiscale zaken heb je behalve advocaten ook allerlei soorten belastingadviseurs. In het arbeidsrecht concurreren advocaten met juristen van rechtsbijstandverzekeraars, vakbonden, werkgeversorganisaties, deurwaarders, gouden handdruk-specialisten (lees: verkopers van lijfrentepolissen).

Kortom, met de marktwerking zit het wel goed. De concurrentie op prijs en op kwaliteit zal nog groter worden met de Europese Dienstenrichtlijn en de voortschrijdende globalisering. De Nederlandse advocatuur heeft bewezen op marktontwikkelingen flexibel te reageren. Dat geeft vertrouwen in de toekomst.

DIVERSITEIT

Van de markt voor juridische dienstverlening ga ik naar de arbeidsmarkt, naar de huidige en toekomstige instroom in de advocatuur. Daarbij wil ik het hebben over diversiteit. Waarschijnlijk had u dat al verwacht.

Onze beroepsgroep is de laatste jaren verrijkt met een grote instroom van veelbelovende jonge vrouwen. Sinds 2000 is de instroom van vrouwen in de advocatuur groter dan die van mannen. Deze tendens zal nog sterker worden, want 65% van de rechtenstudenten is vrouw.

Een punt van zorg is de doorstroom, want na vijf tot zeven jaar stromen te veel vrouwen uit, naar de rechterlijke macht, het bedrijfsleven en de overheid. Dat heeft te maken met gezinsvorming en onvoldoende evenwicht

tussen werk en zorgtaken. Die uitstroom moeten we keren, want de arbeidsmarkt voor juristen wordt krappere, terwijl de vraag toeneemt. Niet in de laatste plaats omdat een steeds grotere groep jonge advocaten – vrouwen én mannen – parttime wil werken.

Om voldoende afgestudeerden binnen te halen en te behouden is aandacht van de kantoren voor de *work/life balance* nodig en ruimte voor professionele autonomie. Vergroting van de mogelijkheid van parttime, flexibel en thuiswerken, voor medewerkers en (potentiële) partners is cruciaal. Waarom kan een hoogleraar wel parttime partner zijn en een zorgende moeder of vader niet?

De Orde onderkent het belang van diversiteitsbeleid en stimuleert kantoren tot ontwikkeling daarvan, door middel van onderzoek en voorlichting. Mede gericht op allochtonen, omdat die in groten getale kiezen voor de rechtenstudie. Daarmee vormt deze groep een belangrijke vijver voor het rekruteren van talent.

Het onderwerp diversiteit is dus onderdeel van het beleid van de Algemene Raad. Daarin past dat wij vandaag graag gelegenheid bieden tot uitreiking van de eerste OSR Sonja Boekmanprijs aan de meest aansprekende vrouwelijke advocaat.

KWALITEIT

Diversiteit zie ik als aspect van kwaliteit. En daarmee kom ik op misschien wel de belangrijkste tendens.

Waarborging van kwaliteit is sinds enige tijd speerpunt van beleid van de Orde. Dat is niet altijd zo geweest. Tot een jaar of twee geleden was het Ordestandpunt dat de kwaliteit van de dienstverlening de verantwoordelijkheid is van de kantoren. Dat vond men ook van de juridische kwaliteit, afgezien van de verplichte opleiding. De bemoeienis van de Orde was beperkt tot die opleiding en integriteitsbewaking. De opvatting hierover is veranderd. We zien het nu als kerntaak van de Orde om juridische, organisatorische en integriteitsaspecten van kwaliteit en kwaliteitszorg te bevorderen.

Onze leden onderschrijven dit standpunt. Dat blijkt uit het onderzoeksrapport *De kwaliteit van de advocatuur*, dat begin 2006 is uitgebracht in opdracht van de Orde. De

De Orde wil in eigen huis ondubbelzinnige normen stellen, over bijvoorbeeld tegenstrijdige belangen en informatieverstrekking aan media

meerderheid van de ondervraagde advocaten vindt dat er maatregelen nodig zijn om de kwaliteit van de dienstverlening verder te vergroten. En dat de Orde het initiatief moet nemen bij het ontwikkelen van die maatregelen. Met de kwaliteitsstandaard en het daarin opgenomen klanttevredenheidsonderzoek en intervisie is de Orde die weg al ingeslagen. Volgende stappen kunnen zijn: bevoordering van ontwikkeling en gebruik van *good practice guides* en van innovatieve ICT-toepassingen. In het rapport-Van Wijmen wordt een verplicht kwaliteitssysteem voor alle advocatenkantoren aanbevolen. De Orde zou dat moeten regelen in een verordening. Op zich begrijpelijk, maar het gaat mij te ver. We streven juist naar minder regels.

Het doel van kwaliteitsbeleid is dat advocaten deskundig zijn en cliënten tevreden. Laten we ons concentreren op het ontwikkelen van de middelen, de kwaliteitsinstrumenten, om dat doel te bereiken.

SPECIALISATIE

Eén van die middelen is specialisatie. In de afgelopen jaren zijn door enthousiaste advocaten zo'n 25 specialisatieverenigingen opgericht, voor achttien verschillende rechtsgebieden. De specialisatieverenigingen zijn onmiskenbaar een impuls geweest in het denken over vakinhoudelijke kwaliteit. De vorming van specialisatieverenigingen en de specialisatie-opleidingen die de verenigingen hebben opgezet, heeft de Orde steeds toegejuicht. Werken aan kwaliteit op initiatief van en vanuit de dagelijkse praktijk van advocaten is bijzonder effectief. De

specialisatieverenigingen verdienen daarom blijvende steun van de Orde.

Daarnaast denkt de Algemene Raad dat het moment daar is voor een volgende stap. Niet door erkenning van specialisatieverenigingen, zoals de Commissie Advocatuur heeft aanbevolen. Maar door het definiëren, toetsen en registreren van specialismen.

Deze zomer heeft de Algemene Raad aan het College van Afgevaardigden voorgesteld specialismen toetsbaar te definiëren aan de hand van drie elementen, te weten opleidingseisen, vlieguren en deelname aan gestructureerd overleg op het betrokken rechtsgebied. Dat zijn eisen die sommige specialisatieverenigingen al hanteren. Advocaten die aan de definitie van het specialisme voldoen, kunnen zich dan laten registreren bij de Orde. Registratie is mogelijk in het openbare register van alleadvocaten.nl.

Het idee is hiermee te starten op een aantal rechtsgebieden die van belang zijn voor particuliere rechtzoekenden. Voor de meeste mensen is het immers lastig om een advocaat te kiezen, omdat zij de bekwaamheid van advocaten niet kunnen beoordelen, de zogenoemde informatieasymmetrie. Transparantie door het bekendmaken van getoets-

*Waarom kan een
hoogleraar wel parttime
partner zijn en
een zorgende moeder
of vader niet?*

te specialismen op een website kan hieraan tegemoetkomen.

FOCUS

Van transparantie, via kwaliteitsinstrumenten, diversiteit en marktpositie terug naar integriteit. Wat heeft dat allemaal met elkaar te maken?

Kwaliteit. Het draait allemaal om kwaliteit! Dat is de verbindende schakel tussen de rechtsstaat en de markt. Door de focus op kwaliteit zal de balie haar positie in de samenleving als deskundige dienstverlener en poortwachter van de rechtsstaat blijvend kunnen waarmaken.

86e jaargang – 20 oktober 2006 – nr. 14
Verschijnt elke drie weken.

Het Advocatenblad is het officiële orgaan van de Nederlandse Orde van Advocaten en wordt uitgegeven door Reed Business Information bv. De inhoud wordt samengesteld door de van de Orde onafhankelijke redactie, behalve de rubrieken Van de Orde en Disciplinaire beslissingen.

Redactie

mr. K.A. Boshouwers
mr. B.J. Th. Bouma
mr. Y. van Gemerden
mr. A. Groenewoud
dr. L. Hesselink
mr. P.T.C. van Kampen
mr. M.H.J. van Maanen
mr. P.F.P. Nabben
mr. G.J. van Oosten
mr. L.N.J.B. van Osch
mr. A.P. Ploeger
mr. L.H. Rammeloo
dr. mr. L.W.M. Wopereis

Uitgever

drs. Serge dos Santos Gomes

Eindredactie

Linus Hesselink

Bureau redactie

Charlotte Helmer

Vormgeving

VILLA Y, Andre Klijsen
Unit-1, Dimitry de Bruin

Correctie

Sandra Braakmann

Druk

Drukkerij Groen bv, Leiden

Redactionele bijdragen

t.a.v. L. Hesselink
Reed Business Information bv
Postbus 16500, 2500 BM Den Haag
tel. 070-4415226

fax 070-4415919

e-mail: linus.hesselink@reedbusiness.nl

Bezoekadres: Benoordenhoutseweg 46, Den Haag

Zie www.elsevierjuridisch.nl

Digitaal archief Advocatenblad

www.advocatenorde.nl, voor houders van het (gratis)

Balinetcertificaat

Orde van de dag

Gratis abonneren op de wekelijkse nieuwsbrief voor advocaten?

Stuur een e-mail naar enova@reedbusiness.nl met als onderwerp

Inschrijven Orde van de dag.

Juridische Vacaturebank

www.jbb.nl

Advertenties

Brouwer's Direct Marketing bv
Steekterweg 80 G, 2407 BH Alphen a/d Rijn

tel. 0172-234460, fax 0172-233017

e-mail: bdmbv@euronet.nl

Advertentietarieven op aanvraag

Inzendtermijn afl. 15: 27 oktober 2006

afl. 16: 10 november 2006

Abonnementen

Alle advocaten, leden van de Nederlandse Orde van Advocaten, ontvangen het blad gratis. Voor adreswijzigingen kunnen zij terecht bij de Nederlandse Orde van Advocaten, Postbus 30851, 2500 GW Den Haag (Neuhuyskade 94, 2596 XM Den Haag), tel. 070-3353535, fax 070-3353531.

Niet-leden betalen € 160 per jaarabonnement (incl. BTW en verzendkosten) en voor de jaarband € 15. Studenten 50% korting.

Abonnementen kunnen schriftelijk worden opgezegd tot uiterlijk twee maanden voor beëindiging van het lopende abonnement. Reed Business Information Klantenservice verzorgt de abonnementenadministratie voor niet-leden: Reed Business Information bv, afdeling Klantenadministratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem. Tel. 0314-358358, fax 0314-349048, e-mail: klantenservice@reedbusiness.nl

Losse nummers: € 8,50

Reed Business Information bv legt gegevens vast voor de uitvoering van de (abonnements)overeenkomst. Deze gegevens kunnen worden gebruikt om u te informeren over voor u relevante producten en diensten van Reed Business Information bv, haar groepsmaatschappijen en zorgvuldig geselecteerde derden. Uw e-mailadres wordt alleen gebruikt om u te informeren over gelijksoortige producten en diensten van Reed Business Information bv en haar groepsmaatschappijen.

Als u geen prijs stelt op deze informatie, per post of via e-mail, dan kunt u dit schriftelijk doorgeven aan: Reed Business Information bv, t.a.v. Adresregistratie, Postbus 808, 7000 AV Doetinchem.

ISSN 0165-1331

HOI
2006
PRINT

Nederlandse
Uitgeversverbond
Groep uitgevers voor
vak en wetenschap